

Eglė GRICIUVIENĖ, Gytis GRIZAS

Exploration of Pašekščiai barrow cemetery in 1999

In 1999, LNM explored Pašekščiai barrow cemetery (Molėtai district). The area of 250 m² was explored and two disturbed barrows and the place of the destroyed barrow No 3 were found. Barrows No 1 and No 2 were inside stone circles. In barrow No 1 the inhumation of a female with beads was found. In barrow No 2 the burial of an adolescent with tin beads and a knife was found. The barrows are dating from the 5-6th century.

Gytis GRIZAS

STAVIŠKIŲ PILKAPYNO IR SENOJO GELEŽIES AMŽIAUS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

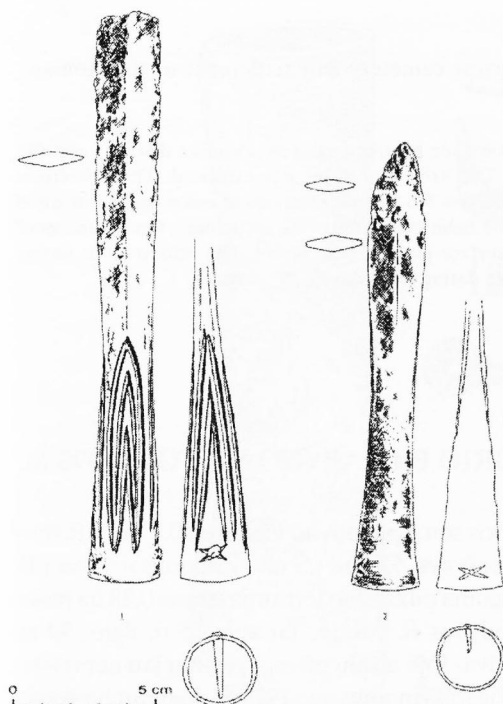
1997 m. į LNM archeologijos skyrių pateko 2 įmoniniai juostiniai ietigaliai iš Staviškės gyvenvietės, priklausančios Vilniaus miestui. Jie rasti 1996 m. spalio mėn. kasant duobę šiukšlėms.

1998 m. pradėjus žvalgomuosius tyrinėjimus, paaiškėjo, kad kapas buvo visiškai suplokštėjusiam pilkapyje (Nr. 1), kurį supo 3 iki 50 cm gylio grioviai. Nustatyta tiksliai ietigalių radimo vieta – prie ŠR duobės krašto. Kaip pasakojo radėjai, jie buvo padėti vienas šalia kito, viršūnėmis į R. Po ietigaliais aptikta degintinių kaulų. Degintiniame kape Nr. 1 buvo 2 juostiniai ietigaliai, iš jų vienas ornamentuotas skliautiniu raštu (pav. 13).

Kapas Nr. 2 aptiktas prie P griovio krašto. Tai 1 m skersmens ovalo formos dėmė su išbarstytais kauliukais, tarp kurių paguldytas sulenktas juostinis ietigalis. Tarp sudegusių kaulų aptiktas per skylutę sulūžęs kaulinio amuleto fragmentas.

Nemažai kaulų rasta ir pačiuose pilkapij supančiuose grioviuose. Š griovyje aptiktas suardytas, nuslinkęs kapas Nr. 3. Jam priskirtinas ornamentuotas verpstukas ir žalvarinė grandelė. Tai moters kapas. Be to, grioviuose rastas ornamentuotas taškeliais verpstukas, geležiniai yla ir sagnetė, žalvarinės įvijos. Visi daiktai aptikti nuslinkę į griovius su sampilo žeme.

Per 2 tyrinėjimų sezonus iškasta 75% pilkapiro Nr. 1. Sampilas buvęs 4–3,5 m skersmens, o su grioviais – 6 m. Jame išskirti 2 vyrų ir moters kapas.



Pav. 13. Staviškių pilkapiro Nr. 1, kapo Nr. 1 radiniai.
Fig. 13. Finds of burial 1 of Staviškės barrow No 1.

stulpavietė. 1999 m. už 2–3 m į R nuo pirmojo pilkapiro aptiktas gyvenvietės kultūrinis sluoksnis. Viršutinėje dalyje iki 5 cm jis juodai degėsingas, žemiau iki 30 cm pereinantis į pilką smėlį su angliukais. Sluoksnis pasižymėjo radinių gausumu, aptikta tiglių, liejimo formelių fragmentų, žalvario žaliavos gabalėlių ir 2 žalvarinės lazdelės, geležinių dirbinių fragmentų, taip pat gargažių, brūkšniuotosios keramikos bei lydymo krosnelių sienelių liekanų. Gyvenvietei priklauso kelios duobės, kurių viena pripildyta žvyru.

Aptiktas naujas, iki šiolei archeologinėje literatūroje neminėtas IX–X a. pilkapynas, supiltas I–II a. gyvenvietės vietoje. Iš viso per 2 sezonus iškasta 138 m².

Pilkapis supiltas apie IX a. Brūkšniuotosios keramikos kultūros gyvenvietės vietoje, į jį vis dar laidojo iki XI a. Išskirti 4 ar 5 pilkapiro naudojimo ir užslinkimo laikotarpiai. Pilkapiro Nr. 1 netyrinėta dalis liko po sandėliuku, kurį 2000 m. žadama perstatyti, taigi yra galimybė pratęsti pilkapiro tyrinėjimus.

1999 m. šalia pilkapiro Nr. 1 rasta pilkapių Nr. 2 ir Nr. 3 liekanų. Jie 50 m į ŠV, V nuo jo ir 20 m atstumu vienas nuo kito. Visi pilkapiai šiuo metu yra privačioje valdoje.

1998 m. aptikta su pilkapiro laikotarpiu nesusijusių radinių ir objektų. Tai brūkšniuotosios keramikos fragmentai, keli titnagėliai ir 40 cm gylio apskrito skerspjūvio

Gytis GRIŽAS

Explorations of Staviškės barrow cemetery and settlement of the Roman Iron Age

In 1998-1999 LNM explored Staviškės barrow cemetery (Vilnius district) and the settlement of the Roman Iron Age. The area of 138 m² was explored. Three barrows surrounded by ditches were found. In barrow No 1 two cremations of males and a disturbed cremation of a female were found. In the habitation zone of the settlement, the fragments of crucible casting moulds and brushed surface pottery were found. The settlement is dating from the 1st-2nd century; the barrows are dating from the 19-20th century.

Vytautas KAZAKEVIČIUS

TYRINĖJIMAI PAŽOBRIO PILKAPYNO VIETOJE 1998 M.

Pažobrio (Rascinių r., Šiluvos sen.) pilkapyno vieta yra 0,5 km į R nuo vieškelio Žaiginys–Pažobris–Papušynys, 5,5 km į Š nuo Žaiginio ir 9 km į R nuo Šiluvos miestelio. Dabar saugoma pilkapyno teritorija užima 0,88 ha plotą ir yra Algimanto Nekrošiaus sodybos R pusėje. Tai apie 55 m ilgio, 30 m pločio ir 2–3 m aukščio pailga kalva. Joje aiškių pilkapių žymių jau nematyti.

Pažobrio pilkapynas archeologams žinomas nuo 1929 m., kada archeologas mėgėjas M. Gorodeckis aplankė pilkapyną ir galbūt kasinėjo. Intensyviau pradėtas ardyti Pažobrio kaimui skirstantis į vienkiemius. Tuo metu jo teritorijoje buvo pastatyta sodyba. Pradėti arti pilkapių sampilai, ardomi pilkapių akmenų vainikai. Dirbant žemę, aptikta archeologinių dirbinių: geležinis įmoninis kirvis, žalvarinių apyrankių. Šie daiktai išliko ir saugomi VDKM (inv. Nr. 669: 1–3, 1392) ir Kėdainių krašto muziejuje (inv. Nr. 302). 1939 m. pilkapyną aplankė archeologas Pr. Baleniūnas, kuris sudarė pilkapyno planą ir pažymėjo 3 ardomų pilkapių vietas. 1963 m. Kraštotyros draugijos narys P. Jagminas dar kartą nubraižė pilkapyno schematinį planą. Tuo metu dar gerai buvo matyti 3 pilkapių liekanos. 1967 m. pilkapyną aplankė LII Archeologijos skyriaus žvalgomoji ekspedicija, kuri rado vieno pilkapiro pėdsakų.

1997 m. KVAD pilkapyną įtraukė į ardomų kultūros vertybių sąrašą. 1998 m. šio straipsnelio autorius pilkapyno teritorijoje iškasė 4 perkasas ir